

tušinu biât contesten a la Vall d'Aran a la pregunta «porc maigre» (ALGc iv, 1183). A l'Alt Aragó d'una cansalada o pernil em deien que «tiene *biebika* de grasso» (Torla, 1966). Roba llistada: com a adj. el DAG registra *alforges* --- *viades* Bna. 1830, i *AlcM* «stovalles --- *viades*» 1577 i «seda *viada*» 1578, «bigoti *viat* de blanc i ---», JMSegarra, *roba viada* eiv.: al·trament *viat* subst. 1585, 1613, DAG, però ja ho trobo a la fi S. XIII: «cota gonela e caperon de *viat* d'Ipre, noves ab pena de corderins», «avia-y 10 vares de *viat* de Bruydes, qui valien 80 mor.» (text de 279-99, potser emp., relatiu a teles d'Ipres i Bruges, *BABL* VII, 246, 247); registrat des de Lacav., que hi afegeix un verb *viar*, secundari.

Vió 'llisteta d'un teixit': «la calseta de *bions* / y la jaqueta encarnada», mj. S. XVIII, cançó bandoleresca de Pau Gibert, *Romllo*. (MilàF, 124.11): «festes --- prou concorregudes de jovent de ambos sexes; el major número, de mariners y pescadors, pues que abundan las calles llargues de *vions* o blaves, camisoles de tela de matalàs y blaves, gorres blanques y cabelleres de estudiant», «hem vist en lo balcó amb jupeta, com *bions* escurs al Sr. Ignasi ---», B. d. Maldà (*Excursions*, 118; *Coll. B. V.*, 165); «un mocador de coloraynes, cubrint-li coll y pit, li queya sobre 'l gipó de vellut negre, de sota genolls, y apuntada al darrera, dexant al descobert la faldilla de *vions* vermells, dejús la qual --- s'hi bellugavan uns peus lleugers», MrnVayreda (*Puny*, i, iv, 94 (78)); «*vions* diuen la gent que no està contaminada, del teixit ratllat o *reyadillo*», *Carreta, Dicc. de Barb.*; forma alterada: «tres mocadós --- de coló de rosa --- / las faldillas de *vions* --- lo devantal d'endiana, / lo gipó de ---» (per influència *gira/girar* = *vivar*; o potser de la *vira* de la sabata), *Romllo*. (MilàF, 355.16). *Vocab. d. teixits*, BDC iv, 102.

Vionat adj.: «hi ha un claustre gran / y Benets que s'hi passejan / --- / De la claustra en un racó / s'enfila una escala ayrosa: / un marbre és cada grahó, / *vionat* de blanc y rosa; / après troban un replà / ---», *Canigó* VI, 21d; «Lo sol ixent --- / com pinta --- / --- las vestes *vionades* / ab son daurador pinzell!», GaGirona (*Seidia*, 101). «Lo trajo de les bethlemites --- estreta túnica blava *vionada*, paltó de seda ---», Verdager (*Diet. a T. Santa, O. C. Pop.*, 44.1f.).

Fer sa viona mall. o *fer l'aviona* 'fer esforços (o fer el cap viu?)', AMAlcover (BDLC VII, 361), *fer l'aviona* 'fer-ne via', 'fer/el cap viu' (VIII, 128), *fer la viona* 'treballar, espavilar-se', id. IX, 135; el mateix autor escrivia *fer s'aviona* sovint en les *Rondayes*, i Moll explica «afanyar-se, fer les coses amb llestesa» i hq entén com un «intensiu de *via*» (cf. Princ. *fer-ne via*), BDLC XIII, 1923, 112; però el matís és netament diferent del de *fer via*, car aquí no hi ha rapidesa sinó 'diligència, eixeriment' i el sufix *-ona* no és de cap manera «intensiu» sinó diminutiu, rebaixador, atenuatiu. El sentit lliga millor amb *aviar*, com ho sentia el mateix AMAlcover amb la seva grafia *av-*, si bé és veritat que llavors el sufix femení *-ona* no queda clar: però cal sospitar que és un metaplasme de *aviaó -ATIONE, que a causa del gènere femení i de l'aparent anàlisi *sa vi-*

prengué *-a* femení (alhora supervivència de la *-a* interna). *Viat* teixits, BDLC IV, 102.

Viatge [fi S. XIII], del ll. VIATICUM: va començar per significar 'provisions per a un viatge', 'diners per pagar-lo': «Blanquerna, qui volia fer son *viatge* ---» (NCL. I, 85.12, més text a *vigoria*).

Sovint amb especialització comercial: ja en les parts antigues del *Consolat de Mar*: «Molt mercader nolieja la aua roba a aquell senyor de nau per amistat que haurà ab ell, o ---; e si'l mercader sabia que'l senyor de la nau degués romandre del *viatge*, ell no li haguera noliejada la sua roba ne mesa en la nau», § 149 (Pard., p. 165); «si'ls dits mercaders se volen estrer d'anar del dit *viatge*, lo qual haurien fermat de quintalades sabudes, e era lo afermament feyt ab carta --- que los dits mercaders dejen satisfer totes mesions que'l senyor hagués feytes per raó d'aquell *viatge*, si ans que res haguessen carregat se'n estrayen; e si despuys que haguessen neguna cosa carregada, los mercaders s'estrahien del *viatge* deven donar la mittat del nòlit ---», id. § 118, ms. de Val. (c. 1430, facs. 1955), f° 34v1; «él no hi podia aver contrastat, per so cor no era en tayl, ab lo Sr. Rey, que él lo degués conceyar, tro que él fo en son *viatge*; e depuys fo posat ab él, no hac loc son concey», Girona a. 1299 (Finke, *Acta Ar.* III, 79).

Sovint, també, era 'expedició bèlica': «exim-nos de Terol e entram-nos-en en Aragó, e quan fom a la segona aldea dejús Calamotxa, trobam don Pero Aonés, que venia bé ab 50 o 60 cavallers --- e dixem-li que anava per entrar en terra de moros --- e dixem-li que tornàs ab Nòs que ab él volíem parlar sobre açò; e ell pregàns que no'l tardàssem de son *viatge* --- no us tardam molt per una leuga que anets ab Nòs, mas volem que hi sien dels rics hòmens d'Aragó --- e fom a Burbàguena ---», Jaume I (§ 24, Ag., 42.10, en doc. de 1323) (veg. a *ADÉS*), i de 1324 (veg. a *estreure TREURE*).

En particular podia tractar-se d'un 'viatge de transport naval': «Com lo rei Carles se fo levat del setge de Messina --- se féu posar en terra a la Gatuna --- de Calàbria --- que de Messina --- no ha mas sis milles; e açò féu ell per ço que les galees e les barques faessen molts *viatges*, la nuit; emperò no faeren tants *viatges*, que molta gent --- no hi fossen romases en l'alba, los quals moriren tots per man del dos mília almogàvers qui eren a Messina», Muntaner (fets de 1282, § 66, Casac. II, 6.12). Els viatges navals solen ser agitats, d'on la gran aplicació de la vella frase *mal viatge*: «--- daran la salsa parda, ço és *mal viatge* el --- Visrey qui lavors serà», en la Declaració (a. 1418) de la *Profecia de l'Àse* de Turmeda, § VIII, v. 35 (V. la nota a *parda*, PARDAL); cf. «cura de tu en *mal viatge*», frase d'improperi que DAG cita dels *Ardiis*; «anau en *mal viatge*», Lacav., p. 570 (s. v. *ora*).

En lexicografia des d'OPou: «FRASES DE NAVEGAR: --- lo primer *viatge* des tyrocinium» (*ThPu.*, 72). *Viatge* o *camí* 'itus, reditus; onus, fasci', DTo. 1647; a *viatjes* o a *tandes*, invicem, vicissim, DTo. 1670 (s. v. *via*). És notable l'acc. de 'bagatge, equipatge', peculiar de les Balears (més encara que 'càrrega que es transporta